

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2016r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu III Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Paweł Spaleniak

Sędziowie: SSO Mariola Skiers, SSO Tomasz Borowczak (spr.)

Protokolant: st. prot. sąd. Marcin Kotlicki

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Anny Ockert

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach: 17 lutego, 4 maja i 8 września 2015r. oraz 26 kwietnia 2016r.,

sprawy z wniosku **J. L. (1)** o odszkodowanie i zadośćuczynienie za zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie w okresie od dnia 27 maja 2009r. do dnia 27 maja 2011r. w sprawie Sądu Okręgowego w Poznaniu, sygn. akt XVI K 76/11

1. Na podstawie art.552a§2 k.p.k. tytułem zadośćuczynienia zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy J. L. (1) kwotę 400.000 (czterysta tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.
2. W pozostałym zakresie wniosek oddala.
3. Na podstawie §14 ust.6 oraz §16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy J. L. (1) kwotę 192 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.
4. Na podstawie art.554§4 k.p.k. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

SSO Tomasz Borowczak SSO Paweł Spaleniak SSO Mariola Skiers

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 10 grudnia 2009r. pełnomocnik J. L. (1) wystąpił do Sądu Okręgowego w Poznaniu z żądaniem o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz jego mandanta kwoty 500.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 12.200 zł tytułem odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w okresie od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 maja 2011 roku, zastosowanego na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 29 maja 2009 roku, sygn. akt VII Kp 154/09. W uzasadnianiu wniosku pełnomocnik, motywując wysokość roszczenia z tytułu zadośćuczynienia wskazał, że zatrzymanie wywołało ogromną traumę zarówno dla J. L. (1) jak i jego najbliższych, zwłaszcza, iż miało ono szczególnie drastyczny przebieg. Pełnomocnik podał, że w trakcie stosowania tymczasowego aresztowania J. L. (1) odczuwał permanentny strach i obawę o własne życie, dodając, iż jako dawny zawodnik milicyjnego klubu sportowego (...) był szykanowany przez współosadzonych, zaś w dniu 30 grudnia 2010 roku w Areszcie Śledczym w P. padł ofiarą bójki. Nadto, wnioskodawca podał, że stosowanie izolacyjnego środka zapobiegawczego miało również negatywne skutki dla członków rodziny J. L. (1), którego żona cierpiała w tym czasie na depresję, natomiast syn D. L. nie mógł podjąć nauki na zagranicznej wyższej uczelni - (...). Pełnomocnik podniósł, że w trakcie trwania tymczasowego aresztowania J. L. (1) znajdował się w złym stanie psychicznym, cierpiał na zaburzenia snu oraz miał trudności adaptacyjne, będąc kilkakrotnie konsultowanym przez lekarzy specjalistów, w tym psychiatrę, ortopedę i neurologa. W ocenie wnioskodawcy na pogorszenie jego stanu psychicznego miała izolacja od najbliższych,

bowiem w trakcie pobytu w areszcie śledczym przez okres kilku miesięcy nie mógł zobaczyć się z żoną oraz synami, zaś korespondencja od nich była wielokrotnie zatrzymywana.

Ponadto pełnomocnik wskazał, iż zastosowanie tymczasowego aresztowania skutkowało pogorszeniem stanu zdrowia wnioskodawcy, co miało związek ze zmianą warunków bytowych, w szczególności sanitarno-higienicznych oraz tym, że wnioskodawca miał ograniczony dostęp do profesjonalnej służby zdrowia i nie mógł poddać się operacji kręgosłupa. Nadto po opuszczeniu aresztu śledczego J. L. (1) korzystał z leczenia psychiatrycznego z uwagi na chorobliwe stany lekowe, zaś pogorszenie się jego stanu zdrowia doprowadziło do całkowitej niezdolności do pracy i przejścia na rentę. Wnioskodawca zaznaczył, iż zastosowanie tymczasowego aresztowania miało wpływ na utratę jego dobrego imienia, autorytetu oraz ostracyzm środowiskowy, zwłaszcza, iż w prasie pojawiły się artykuły przedstawiające go jak groźnego przestępcę.

Odnosząc się do wysokości roszczenia z tytułu odszkodowania, pełnomocnik wskazał, że J. L. (1) poniósł szkodę materialną związaną z koniecznością ustanowienia obrońcy i wypłatą wynagrodzenia w kwocie 12.200 zł, które nie zostało zwrócone w postępowaniu w sprawie XVI K 76/11.

Pismem procesowym z dnia 24 marca 2016 roku (k.23) pełnomocnik wnioskodawcy J. L. (1) rozszerzył żądanie w przedmiocie wysokości roszczenia z tytułu zadośćuczynienia o dalszą kwotę 1.900.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, uzasadniając to treścią sporządzonych na potrzeby niniejszej sprawy opinii biegłych sądowych z dziedziny: psychiatrii, psychologii oraz chirurgii ogólnej i onkologicznej. Pełnomocnik podkreślił, iż na skutek zastosowania tymczasowego aresztowania J. L. (1) doznał znacznej szkody niematerialnej, związanej z pogorszeniem stanu zdrowia, w szczególności rozwojem choroby nowotworowej, zniesławianiem poprzez publikacje prasowe, utratą poczucia bezpieczeństwa zarówno materialnego jak i psychicznego, w dużej mierze powielając argumentację przedstawioną we wniosku z dnia 10 grudnia 2014 roku.

Reasumując, pełnomocnik J. L. (1) wniósł o zasądzenie na rzecz jego mandanta łącznie kwoty 2.400.000 zł z tytułu zadośćuczynienia i kwoty 12.200 zł z tytułu odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w okresie od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 maja 2011 roku, zastosowanego na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 29 maja 2009 roku, sygn. akt VII Kp 154/09.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 26 maja 2009 roku prokurator wydał w stosunku do J. L. (1) zarządzenia o zatrzymaniu i przymusowym doprowadzeniu w sprawie o sygn. akt V Ds. 32/08. Następnego dnia, około godziny 6.00. funkcjonariusze Policji weszli do nieruchomości należących do wnioskodawcy, wyważając drzwi wejściowe, po czym obezwładnili znajdujące się tam osoby, w tym członków jego najbliższej rodziny - żonę M. L. oraz syna D. L.. Wnioskodawca J. L. (1) został zatrzymany w pobliżu miejsca zamieszkania. Zatrzymanie wnioskodawcy miało gwałtowny przebieg, został on położony na ziemię oraz skuty kajdankami. Następnie przetransportowano wnioskodawcę do domu, w którym trwało przeszukanie. Po tych czynnościach J. L. (1) został osadzony w areszcie śledczym.

Postanowieniem z dnia 28 maja 2009 roku, sygn. akt V Ds. 32/08, przedstawiono J. L. (1) zarzuty popełnienia przestępstw z art. 258 § 1 k.k. i inne. W tym samym dniu wnioskodawca został przesłuchany w charakterze podejrzanego.

Postanowieniem z dnia 29 maja 2009 roku, Sąd Rejonowy w Gorzowie Wlkp., sygn. akt VII Kp 154/09, zastosował wobec J. L. (1) środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy, tj. od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 sierpnia 2009 roku. Okres stosowania wobec J. L. (1) środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania był przedłużany kolejnymi postanowieniami, i tak: postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 24 sierpnia 2009 roku tymczasowe aresztowanie przedłużono do dnia 27 listopada 2009 roku, sygn. akt III Kp 542/09, postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 23 listopada 2009 roku tymczasowe aresztowanie przedłużono do dnia 27 lutego 2010 roku, sygn. akt III Kp 806/09, postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 22 lutego 2010 roku tymczasowe aresztowanie przedłużono do dnia 27 marca 2010 roku, sygn. akt

XVI Kp 104/10, postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 22 marca 2010 roku tymczasowe aresztowanie przedłużono do dnia 27 maja 2010 roku, sygn. akt XVI Kp 126/10, postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19 maja 2010 roku tymczasowe aresztowanie przedłużono do dnia 27 listopada 2010 roku, sygn. akt II AKp 10/10, zaś postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17 listopada 2010 roku tymczasowe aresztowanie przedłużono do dnia 27 lutego 2011 roku, sygn. akt II AKp 28/10.

W dniu 15 lutego 2011 roku do Sądu Okręgowego w Poznaniu wpłynął akt oskarżenia przeciwko wnioskodawcy J. L. (1). Sąd Okręgowego w Poznaniu postanowieniem z dnia 21 lutego 2011 roku orzekł o dalszym stosowaniu wobec J. L. (1) środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, przedłużając go do dnia 27 kwietnia 2011 roku, sygn. akt XVI K 26/11. Postanowieniem z dnia 1 marca 2011 roku Sąd przekazał sprawę J. L. (1) prokuratorowi celem usunięcia braków. W dniu 12 kwietnia 2011 roku do Sądu Okręgowego w Poznaniu, Wydziału XVI Karnego wpłynął ponowny, poprawiony akt oskarżenia przeciwko wnioskodawcy J. L. (1), w którym zarzucono mu popełnienie jedenastu przestępstw, tj.: czynu z art. 286 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., czynu z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 298 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 298 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., czynu z art. 263 § 2 k.k., czynu z art. 258 § 3 k.k., czynu z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., czynu z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zb. z art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., czynu z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., czynu z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., czynu z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., czynu z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k..

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 18 kwietnia 2011 roku orzeczono o kontynuacji tymczasowego aresztowania w stosunku do J. L. (1) i przedłużeniu okresu jego stosowania do dnia 26 maja 2011 roku, sygn. akt XVI K 76/11. Kolejnym postanowieniem z dnia 16 maja 2011 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu przedłużył wobec J. L. (1) tymczasowe aresztowanie do dnia 26 sierpnia 2011 roku. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 26 maja 2011 roku uchylono wobec J. L. (1) tymczasowe aresztowanie, stosując w jego miejsce środki zapobiegawcze o charakterze wolnościowym w postaci: poręczenia majątkowego i zakazu opuszczania kraju, połączonego z zatrzymaniem paszportu, sygn. akt XVI K 76/11.

W dniu 26 lipca 2011 roku wnioskodawca został zwolniony z Aresztu Śledczego w P..

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 grudnia 2013 roku, sygn. akt XVI K 76/11, J. L. (1) został uznany za winnego przestępstwa z art. 263 § 2 k.k. i skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat tytułem próby oraz karę grzywny w wymiarze 120 stawek dziennych po 50 zł każda stawka. Ponadto, wyrokiem tym J. L. (1) został uniewinniony od pozostałych zarzucanych mu czynów. W punkcie 13 w/w wyroku Sąd zaliczył na poczet orzeczonej w stosunku do J. L. (1) kary 2 lat pozbawienia wolności (której wykonanie warunkowo zawiesił) okres tymczasowego aresztowania od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 maja 2011 roku, przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi kary pozbawienia wolności i uznając tę karę za wykonaną w całości oraz na poczet orzeczonej w stosunku do J. L. (1) kary grzywny w wymiarze 120 stawek dziennych po 50 zł każda stawka zaliczył okres tymczasowego aresztowania od dnia 28 maja 2011 roku do dnia 26 lipca 2011 roku, uznając karę grzywny za wykonaną w całości.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 2 października 2014 roku, sygn. akt II AKa 118/14, utrzymał w mocy wyrok z dnia 5 grudnia 2013 roku, uznając wszystkie apelacje za oczywiście bezzasadne.

Wnioskodawca był karany sędownie, a mianowicie wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2009 roku został skazany za przestępstwo z art. 157 § 1 k.k., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat tytułem próby.

Nadto, J. L. (1) był niesłusznie tymczasowo aresztowany w okresie od 1 marca 1995 roku do dnia 3 kwietnia 1995 roku, w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 23 kwietnia 2012 roku

sygn. akt VII K 474/10, za które zasadzono na jego rzecz zadośćuczynienie w kwocie 10.000 zł wraz z odsetkami, na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 2 grudnia 2013 roku, sygn. akt III Ko 394/13.

W trakcie trwania tymczasowego aresztowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 grudnia 2013 roku, sygn. akt XVI K 76/11 wnioskodawca miał regularne widzenia, z przerwą w okresie od dnia 29 marca do dnia 1 lipca 2010 roku, z żoną M. L. oraz z synami A. i D. L., które miały miejsce w dniach: 25 lipca, 13 sierpnia, 27 sierpnia, 22 września, 15 października, 4 listopada, 28 listopada, 19 grudnia 2009 roku, 2 stycznia, 26 stycznia, 9 lutego, 3 marca, 15 marca, 29 marca, 1 lipca, 24 lipca, 19 sierpnia, 20 września, 27 września, 18 października, 4 listopada, 11 listopada, 27 listopada, 9 grudnia, 27 grudnia 2010 roku, 22 stycznia, 27 stycznia, 8 lutego, 24 lutego, 10 marca, 24 marca, 14 kwietnia, 26 kwietnia, 5 maja, 24 maja, 6 czerwca, 16 czerwca, 23 czerwca, 4 lipca 18 lipca 2011 roku.

M. L. odmówiono wydania zgody na widzenie z mężem w dniach: 19 czerwca 2010 roku, 28 czerwca 2010 roku, 21 lipca 2010 roku, 28 lipca 2010 roku i 6 sierpnia 2010 roku. Natomiast w dniu 19 kwietnia 2010 roku odmówiono zgody na widzenie z ojcem D. L..

Nadto, wnioskodawca w czasie stosowanie izolacyjnego środka zapobiegawczego miał stały kontakt z obrońcą poprzez widzenia w areszcie śledczym, które odbyły się w dniach: 27 czerwca, 22 lipca, 27 lipca, 7 sierpnia, 8 września, 28 września, 25 listopada 2009 roku, 27 stycznia, 14 kwietnia, 19 maja, 10 sierpnia, 12 października, 31 grudnia 2010 roku oraz 16 marca, 22 czerwca 2011 roku.

W lutym 2010 roku zatrzymano korespondencję J. L. (1) w postaci wiersza „(...)”.

Wnioskodawca, jako dawny zawodnik milicyjnego klubu sportowego (...) był szykanowany przez współosadzonych. W dniu 8 stycznia 2011 roku J. L. (1) został napadnięty przez współosadzonego, na skutek czego doznał obrażeń w postaci: drobnej powierzchownej rany pod oczodołem prawym oraz krwawych podbiegnięć okolicy podoczodołowej prawej i otarć powierzchownych dwóch palców ręki prawej.

Informacje o zatrzymaniu wnioskodawcy oraz o toczącym się postępowaniu karnym ukazały się w prasie lokalnej, w której określano go jako 50-letniego J. L. (2). – legendę półświatka w P..

W związku z tymczasowym aresztowaniem młodszy syn wnioskodawcy D. L. nie podjął studiów na zagranicznej uczelni - (...).

W dniu 27 sierpnia 2009 roku żona wnioskodawcy uiszczyła wynagrodzenie dla adwokata prowadzącego sprawę karną J. L. (1) w wysokości 12.200 zł brutto.

Przed zastosowaniem tymczasowego aresztowania J. L. (1) był rencistą. Poza tym, wnioskodawca wraz z żoną prowadził pensjonat oraz wynajmował dom położony w P.. W dniu 31 maja 2009 roku, na skutek działań Policji, związanych z przeszukaniem w/w nieruchomości w dniu 29 maja 2009 roku, najemca wypowiedział umowę najmu zawartą w dniu 2 września 2008 roku z J. i M. L..

Przed osadzeniem w areszcie śledczym wnioskodawca J. L. (1) chorował na wielopoziomowe zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa. Nadto, przed zastosowaniem tymczasowego aresztowania J. L. (1) leczył się psychiatrycznie z rozpoznaniem zaburzeń depresyjnych na podłożu organicznym oraz osobowości z cechami nieprawidłowymi. U J. L. (1) w 1993 roku stwierdzono rozpoczynający się zespół psychoorganiczny, zaś w 1994 roku zespół depresyjny na podłożu organicznym. W latach 2005-2006 u J. L. (1) zdiagnozowano zespół psychoorganiczny i charakteropatyczny. Ostatni raz przed zatrzymaniem J. L. (1) konsultował się psychiatrycznie w marcu 2009 roku.

W trakcie tymczasowego aresztowania, podczas badania lekarskiego w dniu 1 czerwca 2009 roku, u wnioskodawcy rozpoznano stan po urazie kręgosłupa i stawu barkowego prawego, zespół jelita drażliwego, wieloważne alergie, dyskopatie odcinka lędźwiowo-krzyżowego oraz okresowe drętwienie prawego barku.

W czasie trwania przedmiotowego środka zapobiegawczego J. L. (1) był wielokrotnie leczony ambulatoryjnie. Po raz pierwszy wnioskodawca zgłosił się do Izby Chorych w dniu 19 czerwca 2009 roku z powodu bólów barków i odcinka szyjnego kręgosłupa z mrowieniem palców rąk. W dniu 23 czerwca 2009 roku J. L. (1) udał się do lekarza, z uwagi na wzdęcia, bóle jamy brzusznej i nudności. Przy kolejnej wizycie w dniu 30 czerwca 2009 roku J. L. (1) skarżył się na bóle karku, nie ustępujące po lekach przeciwbólowych. Lekarz zalecił wnioskodawcy zabiegi fizykoterapeutyczne oraz konsultację neurologiczną. W dniu 3 lipca 2009 roku J. L. (1) podawał bóle szyi promieniujące naprzemiennie do obu kończyn górnych, z drętwieniem palców rąk. W trakcie badania w dniu 6 lipca 2009 roku specjalista neurolog nie stwierdził u wnioskodawcy odchyień w stanie neurologicznym. W dniu 12 lipca 2009 roku specjalista ortopeda traumatolog rozpoznał u J. L. (1) dyskopatię C5-C6, C6-C i L3-L4, uznając, że kwalifikuje się on do zabiegu operacyjnego z powodu uszkodzenia stożka ratatorów prawej kończyny górnej. W badaniu RTG odcinka szyjnego i lędźwiowo-krzyżowego kręgosłupa wykazano zniesienie lordozy i zwężenie przestrzeni międzykręgowej C5-C6 i L1-L2. Jednakże J. L. (1) nie wyraził zgody na proponowane leczenie operacyjne uszkodzenia stożka rotatorów ramienia prawego i operacji kręgosłupa w warunkach szpitala więziennego.

Nadto J. L. (1) w dniach: 31 sierpnia 2009 roku i 17 maja 2010 roku był leczony w Poradni Okulistycznej z powodu zespołu suchego oka oraz zaburzeń ostrości wzroku.

W okresie od dnia 23 września 2010 roku do dnia 27 stycznia 2011 roku wnioskodawca wielokrotnie zgłaszał się do ambulatorium Izby Chorych z powodu dolegliwości bólowych kręgosłupa i okolicy barkowej prawej. W świadectwie lekarskim z dnia 16 marca 2011 roku rozpoznano u wnioskodawcy: przewlekły zespół bólowy kręgosłupa szyjnego oraz lędźwiowo-krzyżowego na podłożu zmian dyskopatycznych, uszkodzenie pierścienia rotatorów oraz zaburzenia adaptacyjne. W wykonanym w dniu 24 maja 2011 roku u J. L. (1) badaniu kolonoskopowym nie uwidoczniiono odchyień od normy, zaś w kontrolnym badaniu morfologii krwi obwodowej z dnia 6 maja 2011 roku nie wykazano żadnych nieprawidłowości.

J. L. (1) w trakcie stasowania tymczasowego aresztowania leczył się także psychiatrycznie, będąc na dwóch wizytach lekarskich w dniach: 31 lipca 2009 roku oraz 29 kwietnia 2010 roku.

Dowody: dokumenty zgromadzone w aktach sprawy XVI K 76/11, w postaci: zarządzenia z dnia 26 maja 2009 roku, sygn. akt V Ds. 32/08 o zatrzymaniu i przymusowym doprowadzeniu J. L. (1) (k.289), protokołu zatrzymania z dnia 27 maja 2009 roku (k.290), postanowienia z dnia 28 maja 2009 roku, sygn. akt V Ds. 32/08 o przestawieniu zarzutów popełnia przestępstwa z art. 258 § 1 k.k. i inne (k.321), protokołu przeszukania z dnia 28 maja 2009 roku J. L. (1) w charakterze podejrzanego (k.315), postanowienia z dnia 29 maja 2009 roku, Sądu Rejonowego w Gorzowie Wlkp., sygn. akt VII Kp 154/09 w przedmiocie zastosowania wobec J. L. (1) środka zapobiegawczego, postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 24 sierpnia 2009 roku w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania, sygn. akt III Kp 542/09 (k. 504-507), postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 23 listopada 2009 roku w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania (k.569), protokołu z 23 lutego 2010 roku zatrzymania korespondencji „(...)” (k.674-679), postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 22 lutego 2010 roku w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania do 27 marca 2010 roku, sygn. akt XVI Kp 104/10 (k.681), postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 22 marca 2010 roku w przedmiocie przedłużania tymczasowego aresztowania, sygn. akt XVI Kp 126/10 (k.693), postanowienia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19 maja 2010 roku w przedmiocie przedłużania tymczasowego aresztowania, sygn. akt II AKp 10/10 (k.722), postanowienia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17 listopada 2010 roku w przedmiocie przedłużania tymczasowego aresztowania, sygn. akt II AKp 28/10 (k. 782), aktu oskarżenia z dnia 15 lutego 2011 roku (k.1417), postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 21 lutego 2011 roku w przedmiocie kontynuacji tymczasowego aresztowania, sygn. akt XVI K 26/11 (k.1512), postanowienia z dnia 1 marca 2011 roku w przedmiocie zwrotu sprawy prokuratorowi celem usunięcia braków (k. 1634), aktu oskarżenia z dnia 12 kwietnia 2011 roku (k.147), postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 18 kwietnia 2011 roku w przedmiocie kontynuacji tymczasowego aresztowanie, sygn. akt XVI K 76/11 (k.1512), postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 16 maja 2011 roku w przedmiocie kontynuacji tymczasowego aresztowanie, sygn. akt XVI K 76/11 (k.2432), karty karnej (k.2656), postanowienia Sądu Okręgowego

w Poznaniu z dnia 26 maja 2011 roku w przedmiocie uchylenia tymczasowego aresztowania i zastosowania środków zapobiegawczych w postaci: poręczenia majątkowego i zakazu opuszczania kraju połączonego z zatrzymaniem paszportu, sygn. akt XVI K 76/11 (k. 3359), wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 grudnia 2013 roku, sygn. akt XVI K 76/11 (k. 8735-8748), wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2 października 2014 roku, sygn. akt II AKa 118/14 (k. 9949-3950) oraz dokumenty zgromadzonej w aktach osobowych J. L. (1) części „A” i części „B” oraz dokumenty zgromadzone w aktach głównych niniejszej sprawy w postaci: odpisu wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 grudnia 2013 roku, sygn. akt XVI K 76/11 wraz z uzasadnieniem (k. 23-36, k. 246-362), wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2 października 2014 roku, sygn. akt II AKa 118/14 (k. 21-22), decyzji ZUS-u z dnia 5 kwietnia 2013 roku, (k. 37), korespondencji mailowej z dnia 6 maja 2011 roku z (...) (k. 38-39), zarządzeń o odmowie wyrażenia zgody na widzenie (k. 42-45, k. 56-57), artykułów prasowych (k. 46-50, k. 242-244), dokumentacji medycznej (k. 51-53, k. 60), notatki służbowej z dnia 8 stycznia 2011 roku (k. 54), zarządzenia o zatrzymaniu korespondencji z dnia 8 lutego 2010 roku (k. 55), faktury VAT nr (...) z dnia 27 sierpnia 2009 roku na kwotę 12.200 zł (brutto) (k. 59), kserokopii książeczki zdrowia osadzonego (k. 61-102), wypowiedzenia umowy najmu z dnia 31 maja 2009 roku (k. 103), umowy najmu z dnia 2 września 2008 roku (k. 104-110), protokołu oględzin miejsca z dnia 27 maja 2007 roku (k. 111-113), pisma Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Gorzowie Wlkp. z dnia 21 lipca 2010 roku (k. 126), postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 stycznia 2015 roku w przedmiocie dowodów rzeczowych (k. 127-129), protokołu rozprawy w sprawie III Ko 394/13 (k. 143-147), zarządzenia z dnia 26 sierpnia 2013 roku, sygn. akt VI K 76/11 (k. 244), wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 2 grudnia 2013 roku, sygn. akt III Ko 394/13 (k. 245), dokumentacji medycznej dot. leczenia onkologicznego (k. 369-409) oraz pisemna opinia biegłego sądowego z dziedziny chirurgii ogólnej i onkologicznej - dr n. med. J. D. z dnia 12 grudnia 2016 roku (k. 214- 217) wraz ustana uzupełniającą opinią złożoną na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2016 roku (k. 412-414), pisemna opinia psychiatryczno-psychologiczna sporządzona przez biegłego psychiatrę E. P. i biegłego psychologa H. N. z dnia 22 października 2015 roku (k. 186-192), zeznania wnioskodawcy J. L. (1) (k. 172-180 w zw. z k. 414), zeznania świadka M. L. (k. 130-135), zeznania świadka A. L. (k. 135-137), zeznania świadka D. L. (k. 157-159) oraz zeznania świadka L. S. (k. 137-138).

Po uchyleniu tymczasowego aresztowania J. L. (1) kontynuował leczenie psychiatryczne, cierpiąc na złe samopoczucie, przygnębienie, brak energii, stany depresyjne i trudności adaptacyjne. W trakcie kolejnych wizyt u lekarza psychiatrii J. L. (1) wskazywał na obniżony nastrój, koszmary senne, zły sen, nieufność, podejrzliwości, niechęci do wypowiedzi, poczucie bycia obserwowanym przez służby specjalne. Z uwagi na utrzymującymi się wypowiedzi prześladowcze oraz ksbne, w stosunku do wnioskodawcy postawiono diagnozę podejrzenia organicznych zaburzeń urojeniowych.

Zastosowanie wobec J. L. (1) tymczasowego aresztowania w okresie od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 maja 2011 roku miało wpływ na stan jego zdrowia psychicznego i doprowadziło do nasilenia wcześniej występujących zaburzeń depresyjnych. Biegli psychiatra oraz psycholog, w sporządzonej na potrzeby niniejszej sprawy opinii sądowo-psychiatryczno-psychologicznej, nie rozpoznawali u wnioskodawcy choroby psychicznej ani niedorozwoju umysłowego. Biegli stwierdzili występowanie u J. L. (1) cech zaburzeń depresyjnych oraz zmian organicznych w ośrodkowym układzie nerwowym zaznaczając, iż izolacja penitencjarna J. L. (1) w/w okresie miała wpływ na stan jego zdrowia psychicznego, powodując powstanie uszczerbku w postaci nasilenia wcześniej występujących zaburzeń depresyjnych.

Nadto, w styczniu 2014 roku wnioskodawca zauważył u siebie zmianę chorobową na podniebieniu. W lutym 2014 roku w trakcie pobytu w Klinice (...)w P. rozpoznano, iż jest to guz podniebienia twardego i miękkiego wraz z układem chłonnym szyi. Zmiana ta została skutecznie zoperowana. W badaniu histopatologicznym preparatu operacyjnego wykazano rozrost nowotworowy raka płaskonabłonkowego, nierogowaciejącego, o pośrednim stopniu zróżnicowania komórkowego G-2, zaś w wyciętych węzłach chłonnych szyjnych nie znaleziono zmian przerzutowych. W leczeniu uzupełniającym J. L. (1) w okresie od dnia 27 marca do dnia 8 maja 2014 roku zastosowano radioterapię, napromieniając łożę po usuniętym guzie oraz węzły chłonne. Po czym wnioskodawca był leczony w Poradni (...). W trakcie ponownej hospitalizacji w Klinice w dniach 19-20 lutego 2015 roku wykonano u J. L. (1)

nasofibrolaryngoskopię, która nie wykazała objawów nawrotu miejscowego, kierując go na operacyjne zamknięcie ubytku podniebienia miękkiego.

Biegły sądowy po przeprowadzeniu w dniu 14 stycznia 2016 roku badania J. L. (1) oraz zapoznaniu się z dokumentacją medyczną, stwierdził, że został on osadzony areszcie śledczym z objawową chorobą zwyrodnieniową kręgosłupa oraz zespołem bólowym i ograniczoną sprawnością ruchową stawu barkowo - ramiennego prawego w przebiegu uszkodzenia stożka rotatorów nasady bliższej kości ramiennej prawej. Biegły wskazał, że z powodu dolegliwości bólowych powodowanych wymienionymi stanami chorobowymi J. L. (1) wielokrotnie zgłaszał się do Ambulatorium Izby Chorych, a w ramach pomocy medycznej stosowano leki przeciwbólowe i przeciwzapalne oraz zabiegi fizjoterapeutyczne. Odnosząc się do choroby nowotworowej biegły podał, iż proces kancerogenezy raka płaskonabłonkowego podniebienia twardego i miękkiego rozpoczął się u J. L. (1) już przed osadzeniem w areszcie śledczym - w przedziale czasowym od 2 do 3 lat. Istotnymi czynnikami prowadzącymi do zapoczątkowania mutacji w genomie komórkowym określonego narządu są osobnicze predyspozycje do powstawania tych mutacji, jednakże oddziaływanie czynników środowiskowych takich jak niekorzystne warunki życia, sposób odżywiania czy stosowane używki mogą te procesy przyspieszać. Nadto, w ocenie biegłego obniżenie nastroju, zaburzenia snu i stany lękowe stymulowane reakcjami sytuacyjnymi, poprzez depresyjne oddziaływanie na układ odpornościowy, mogą przyspieszać namnażanie się komórek guza i rozrost nacieku nowotworowego. W tym kontekście biegły dostrzegł niekorzystne oddziaływanie tymczasowego aresztowania na stan zdrowia J. L. (1), poprzez występowanie w trakcie jego trwania, czynników przyspieszających rozwój choroby nowotworowej.

W ustnej uzupełniającej opinii biegły wskazał, iż choroba nowotworowa jest specyficzną chorobą w porównaniu do innych chorób jakie trapią człowieka, bowiem nie rozwija się nagle, szybko, a procesy kancerogenezy trwają wiele lat, 8 – 10. Biegły zaznaczył, iż decydują o tym w dużej mierze osobnicze przesłanki, czyli uwarunkowania w ludzkim genomie, przekazanymi przez rodziców mutacjami genetycznymi, a także czynniki środowiskowe, z którymi mamy do czynienia. Biegły stwierdził, iż czynniki te istniały u wnioskodawcy już przed tymczasowym aresztowaniem, tak więc proces kancerogenezy trwał, wskazując, iż czynniki środowiskowe zewnętrzne mogą modyfikować ten proces - w sytuacjach przeciążeń psychofizycznych, stresowych, poprzez supresyjne oddziaływanie na mechanizmy obronne, te którymi dysponuje organizm, co może prowadzić do szybszego rozwoju choroby. Biegły podkreślił, że samo aresztowanie nie było powodem powstania tego procesu, natomiast w jego ocenie miało wpływ na dynamikę choroby, przyspieszając rozwój tej choroby o kilkanaście miesięcy. Biegły dodał, iż wnioskodawca, z uwagi na prowadzony tryb życia miał problemy psychiczne, miał tendencję do stanów depresyjnych, czyli już wtedy znajdował się w sytuacji, która w pewnym sensie też mogła stymulować tego typu procesy kancerogenezy. Biegły kategoricznie stwierdził, iż nie jest w stanie określić uszczerbku na zdrowiu u wnioskodawcy wynikający z tymczasowego aresztowania w związku z chorobą nowotworową.

Dowody: dokumentacja medyczna dot. leczenia onkologicznego (k. 369-409), pisemna opinia biegłego sądowego z dziedziny chirurgii ogólnej i onkologicznej - dr n. med. J. D. z dnia 12 grudnia 2016 roku (k. 214- 217) wraz ustną uzupełniającą opinią złożoną na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2016 roku (k. 412-414), pisemna opinia psychiatryczno-psychologicznej sporządzona przez biegłego psychiatrę E. P. i biegłego psychologa H. N. z dnia 22 października 2015 roku (k. 186-192), zeznania wnioskodawcy J. L. (1) (k. 172-180 w zw. z k. 414), zeznania świadka M. L. (k. 130-135), zeznania świadka A. L. (k. 135-137), zeznania świadka D. L. (k. 157-159) oraz zeznania świadka L. S. (k. 137-138).

Sąd uznał za częściowo wiarygodne zeznania wnioskodawcy J. L. (1). W ocenie Sądu zeznania J. L. (1) w zakresie, w którym opisał przebieg zatrzymania, tymczasowego aresztowania oraz stanu w jakim się wówczas znajdował, były w pełni wiarygodne, bowiem korespondowały z dokumentami zgromadzonymi w sprawie o sygn. akt XVI K 76/11 oraz aktach osobowych J. L. (1) części „A” i części „B”, a także dokumentami przedłożonymi przez wnioskodawcę w postaci: zarządzenia o zatrzymaniu korespondencji, odmowach udzielania zgody na widzenie z członkami najbliższej rodziny, książeczki zdrowia osadzonego i protokołu oględzin miejsca z dnia 27 maja 2007 roku. Z dokumentu zatytułowanego „rozmowa wstępna”, znajdującego się w aktach osobowych części „B” wynika, iż J. L. (1) w chwili przyjmowania do aresztu śledczego posiadał obrażenia w postaci otarcia na łokciu i kolanach, które, jak podał powstały w trakcie zatrzymania. Natomiast w protokole oględzin miejsca z dnia 27 maja 2007 roku, opisano

uszkodzenia powstałe wyniku wejścia funkcjonariuszy Policji do należącej do wnioskodawcy nieruchomości. Poza tym treść książeczki zdrowia osadzonego wskazuje, iż w trakcie tymczasowego aresztowania wnioskodawca wielokrotnie zgłaszał się do ambulatorium Izby Chorych z powodu dolegliwości bólowych kręgosłupa i okolicy barkowej prawej oraz korzystał z konsultacji specjalistów m.in.: psychiatrii, neurologii, ortopedii oraz okulistyki. Nadto podana przez J. L. (1) okoliczność zatrzymania korespondencji została potwierdzona przez dokumenty w postaci: pisma Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Gorzowie Wlkp. z dnia 21 lipca 2010 roku (k.126), postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 stycznia 2015 roku w przedmiocie dowodów rzeczowych (k.127-129) oraz przez zeznania świadka M. L.. Natomiast fakt szykanowania wnioskodawcy przez pozostałych współosadzonych oraz napaści jednego z nich, która zakończyła się bojką, został potwierdzony przez notatkę służbową z dnia 8 stycznia 2011 roku (k. 54) oraz treść protokołu rozprawy w sprawie III Ko 394/13 (k.143-147). Zeznania świadków przesłuchanych w sprawie III Ko 394/13 dotyczyły, co prawda, okresu tymczasowego aresztowania J. L. (1) w latach 90-tych, to jednak wynika, z nich, iż faktycznie był on wówczas szykanowany jako „policjant”, a zatem taka sytuacja mogła powtórzyć się w okresie późniejszym. Nadto, świadek M. L., A. L. i D. L. zeznali, iż wnioskodawca był szykanowany w areszcie przez innych osadzonych, zaś M. L. i D. L. poświadczyli, iż widzieli u niego ślady po pobiciu. Natomiast okoliczności wystąpienia ostracyzmu środowiskowego wnioskodawcy i jego najbliższych oraz pojawienia się informacji o zatrzymaniu wnioskodawcy i toczącym się przeciwko niemu procesie przedostały się do prasy, a także rezygnacji z zagranicznych studiów przez młodszego syna D. L., potwierdzali zarówno świadkowie: M. L., D. L. i A. L., jak i treść artykułów prasowych (k. 46-50, k. 242-244) i korespondencji mailowej z dnia 6 maja 2011 roku z (...) (k. 38-39).

Fakt rezygnacji dotychczasowego najemcy z dalszego wynajmowania nieruchomości należącej do wnioskodawcy i jego żony potwierdził dokument w postaci wypowiedzenia umowy najmu z dnia 31 maja 2009 roku (k. 103) oraz zeznania świadka M. L.. Nadto zeznania J. L. (1), w części dotyczącej zatrzymania oraz przebiegu tymczasowego aresztowania były w całości zgodne z zeznaniami świadków M. L., D. L. i A. L..

Sąd uznał za w pełni wiarygodne zeznania J. L. (1), w których przedstawił on okoliczności związane z jego stanem zdrowia oraz samopoczuciem przed osadzeniem w areszcie oraz po uchyleniu tymczasowego aresztowania bowiem znalazły one odzwierciedlenie w dokumentacji medycznej, a przede wszystkim w opiniach biegłych sądowych: opinii biegłego sądowego z dziedziny chirurgii ogólnej i onkologicznej - dr n. med. J. D. z dnia 12 grudnia 2016 roku (k. 214- 217) oraz jego ustnej uzupełniającej opinii złożonej na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2016 roku (k. 412-414) oraz opinii psychiatryczno-psychologicznej biegłego psychiatry E. P. i biegłego psychologa H. N. z dnia 22 października 2015 roku (k. 186-192), a także zeznaniach świadka L. S. - psychiatry wnioskodawcy.

Sąd dał wiarę też zeznaniom J. L. (1), w których podał, iż adw. A. R. został ustanowiony przez jego żonę M. L. w związku ze sprawą XVI 76/11 i pełnił funkcję obrońcy przez całe postępowanie karne, bowiem było to zgodne z treścią faktury VAT nr (...) z dnia 27 sierpnia 2009 roku na kwotę 12.200 zł (brutto) (k. 59), z której wynikało, iż było to wynagrodzenie za prowadzenie sprawy karnej oraz zeznaniami świadka M. L., w których wskazała, iż wynagrodzenie to było za obronę w całym postępowaniu.

Sąd odmówił natomiast wiary zeznaniom świadka J. L. (1) w zakresie, w którym podał on, iż pozbawiony był widzeń z członkami rodziny od marca 2010 roku przez okres dziewięciu miesięcy, bowiem z dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych części „A” wynika, iż przerwa ta trwała od 29 marca do 1 lipca 2010 roku, a zatem przez około 3 miesiące. Nadto Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy w których wskazał on, iż tymczasowe aresztowanie spowodowało powstanie u niego choroby nowotworowej, bowiem było to niezgodne z opinią biegłego sądowego z dziedziny chirurgii ogólnej i onkologicznej - dr n. med. J. D., który stwierdził, iż proces kancerogenezy raka płaskonabłonkowego podniebienia twardego i miękkiego rozpoczął się u J. L. (1) przed osadzeniem w areszcie śledczym, w przedziale czasowym od 2 do 3 lat. Biegły podkreślił, że samo aresztowanie nie było powodem powstania tego procesu, natomiast w jego ocenie miało wpływ na dynamikę choroby, przyspieszając rozwój tej choroby o kilkanaście miesięcy.

Sąd pominął zeznania wnioskodawcy J. L. (1) w zakresie, w którym odniósł się do ustaleń Sądu I instancji w sprawie XVI K 76/11, dotyczących posiadania przez niego broni oraz amunicji, bowiem nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sądu uznał za częściowo wiarygodne zeznania świadków: M. L., D. L. i A. L.. Świadkowie ci podali zgodną i spójną wersję przebiegu zatrzymania oraz tymczasowego aresztowania wnioskodawcy, która w pełni korespondowała z zeznaniami J. L. (1) oraz dokumentami zgromadzonymi w sprawie XVI K 76/11 oraz aktach osobowych J. L. (1) części „A” i części „B”, a także dokumentami przedłożonymi przez wnioskodawcę w postaci: zarządzeń o odmowie wyrażenia zgody na widzenie (k.42-45, k.56-57), artykułów prasowych (k.46-50, k.242-244), dokumentacji medycznej (k.51-53, k.60), notatki służbowej z dnia 8 stycznia 2011 roku (k.54), zarządzenia o zatrzymaniu korespondencji z dnia 8 lutego 2010 roku (k.55), faktury VAT nr (...) z dnia 27 sierpnia 2009 roku na kwotę 12.200 zł (brutto) (k.59), kserokopii książeczki zdrowia osadzonego (k.61-102), wypowiedzenia umowy najmu z dnia 31 maja 2009 roku (k.103), umowy najmu z dnia 2 września 2008 roku (k.104-110), protokołu oględzin miejsca z dnia 27 maja 2007 roku (k.111-113), pisma Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Gorzowie Wlkp. z dnia 21 lipca 2010 roku (k.126), postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 stycznia 2015 roku w przedmiocie dowodów rzeczowych (k.127-129), protokołu rozprawy w sprawie III Ko 394/13 (k.143-147). Natomiast podane przez członków rodziny J. L. (1) okoliczności odnoszące się do stanu jego zdrowia oraz samopoczucia przed zastosowaniem tymczasowego aresztowania, w jego trakcie i po uchyleniu środka zapobiegawczego w pełni korespondowały ze zgromadzoną w sprawie dokumentacją medyczną oraz opiniami biegłych: opinią biegłego sądowego z dziedziny chirurgii ogólnej i onkologicznej - dr n. med. J. D. z dnia 12 grudnia 2016 roku (k.214- 217) wraz ustuną uzupełniającą opinią złożoną na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2016 roku (k.412-414) oraz opinią psychiatryczno-psychologicznej biegłego psychiatry E. P. i biegłego psychologa H. N. z dnia 22 października 2015 roku (k.186-192), a także zeznaniami świadka L. S., psychiatry wnioskodawcy.

Sąd, podobnie jak w przypadku zeznań J. L. (1), nie dał natomiast wiary zeznaniom świadków M. L. i D. L. w zakresie, w którym odnieśli się do przerwy w widzeniach z wnioskodawcą, albowiem z dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych części A wynika, iż przerwa ta trwała od 29 marca do 1 lipca 2010 roku, a zatem przez około 3 miesiące, zaś M. L. po marcu 2010 roku miała pierwsze widzenie w dniu 18 października 2010 roku, a nie jak podała dopiero pod koniec grudnia 2010 roku, a D. L. nie widział ojca od 16 marca do 24 lipca 2010 roku. Nadto Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków M. L. i A. L., w których wskazali, iż tymczasowe aresztowanie spowodowało powstanie u J. L. (1) choroby nowotworowej - na podstawie tej samej argumentacji, która została powołana przy ocenie zeznań J. L. (1), a mianowicie sprzeczności ich z opinią biegłego sądowego z dziedziny chirurgii ogólnej i onkologicznej - dr n. med. J. D..

Sąd pominął zeznania świadka M. L. w części, w której dotyczyły one okoliczności posiadania broni i amunicji przez jej męża, bowiem nie miały one związku z przedmiotem niniejszego postępowania.

Konkludując, zeznania świadków: J. L. (1), M. L., A. L. i D. L. były wzajemnie zgodne, tworząc spójną i logiczną całość, znajdując częściowe potwierdzenie w zgromadzonej w sprawie dokumentacji oraz w opiniach biegłych i zeznaniach świadka L. S..

Sąd uznał za w całości wiarygodne zeznania świadka L. S. - psychiatry, u którego leczył się wnioskodawca. Zeznania świadka były zgodne zarówno z zeznaniami świadków J. L. (1), M. L. oraz D. L., jak i opinią biegłego psychiatry E. P. i biegłego psychologa H. N. z dnia 22 października 2015 roku (k. 186-192).

Opinie biegłego sądowego z dziedziny chirurgii ogólnej i onkologicznej - dr n. med. J. D. oraz opinię biegłego psychiatry E. P. i biegłego psychologa H. N. Sąd uznał za przydatne i rzetelne. Biegli w jasny i precyzyjny sposób opisali stan zdrowia J. L. (1), schorzenia, na które chorował w trakcie tymczasowego aresztowania oraz po uchyleniu środka zapobiegawczego, odnosząc się w szczególności do wpływu izolacji penitencjarnej w przedmiotowym okresie na pogorszenie stanu zdrowia J. L. (1). Ponieważ konkluzje biegłych zostały sformułowane jednoznacznie i kategorycznie oraz zostały należycie umotywowane, Sąd nie dostrzegł podstaw by zakwestionować wartość dowodową wspomnianych opinii.

Za w pełni przydatne Sąd uznał zgromadzone w sprawie dowody z dokumentów. Zostały one sporządzone w wymaganej formie, przez uprawnione do tego podmioty, w granicach ich kompetencji. Ich autentyczności oraz prawdziwości treści w nich zawartych nie kwestionowała żadna ze stron, a i Sąd przez wzgląd na wyżej podane cechy tychże dokumentów nie uznał za konieczne czynienia tego z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Podstawą prawną żądania przez J. L. (1) odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu niezasadnego wykonania środka zapobiegawczego jest art.552a§2 k.p.k.

Zgodnie z treścią art.552a§2 k.k. roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, o którym mowa w §1, przysługuje także oskarżonemu w razie skazania z tytułu niezasadnego wykonywania środków zapobiegawczych lub zabezpieczenia majątkowego w zakresie, w jakim z uwagi na rodzaj i rozmiar orzeczonych kar lub środków karnych nie można było zaliczyć na ich poczet okresów wykonywania odpowiednich środków zapobiegawczych podlegających takiemu zaliczeniu lub w pełni wykorzystać zastosowanego zabezpieczenia majątkowego.

W ocenie Sądu na gruncie znowelizowanych przepisów na mocy ustawy z dnia 27 września 2013 roku, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2015 roku, aktualne pozostaje orzecznictwo dotyczące odpowiedzialność Skarbu Państwa za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie (art.552§4 k.p.k.), zgodnie z którym odpowiedzialność ta oparta jest na zasadzie ryzyka (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999 r., sygn. akt I KZP 27/99, OSNKW 1999/11-12/72 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2002 r., sygn. akt III KKN 452/99, LEX nr 53905). Jednakże roszczenia z tytułu niezasadnego wykonania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania przysługują wyłącznie w zakresie, w jakim z uwagi na rodzaj i rozmiar orzeczonych kar nie można było na ich poczet zaliczyć okresów wykonywania tymczasowego aresztowania, podlegającego takiemu zaliczeniu. Przedmiotowa regulacja wprowadza zatem możliwość dochodzenia przez osoby skazane stosownych roszczeń jedynie w przypadku, gdy środki przymusu procesowego przewyższają zastosowaną reakcję karną. Ratio legis tego przepisu podyktowana została wynikającym z postulatów sprawiedliwości i słuszności założeniem, aby dolegliwość związana z zastosowaniem tymczasowego aresztowania względem sprawcy, w zakresie w jakim nie zaliczono go na poczet efektywnie wykonywanej kary, została zrekompensowana poprzez zasądzenie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę i odszkodowania za poniesioną szkodę.

W ocenie Sądu, w podobny sposób należy dokonać wykładni celowościowej tegoż przepisu.

W związku z powyższym roszczenia określone w art.552a§2 k.p.k. przysługują wnioskodawcy jedynie za okres wykonywania tymczasowego aresztowania w sprawie XVI 76/11, który nie został zaliczony na poczet orzeczonej kary grzywny tj. od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 maja 2011 roku.

Wbrew stanowisku Prokuratury uznać należało, że okres wykonywania tymczasowego aresztowania w sprawie XVI 76/11 od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 maja 2011 roku, pomimo zaliczenia go w wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 grudnia 2013 roku na poczet orzeczonej kary 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat tytułem próby (pkt.13 części rozstrzygającej wyroku), nie zrekompensował wnioskodawcy niezasadnie wykonanego tymczasowego aresztowania, bowiem kara ta nie została wykonana (wykonanie było warunkowo zawieszona), a zatem z uwagi na rodzaj tejże kary nie można było zaliczyć na jej poczet okresu wykonywania tymczasowego aresztowania, o czym stanowi właśnie art.552a§ 2 k.p.k..

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury w wypadku orzeczenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, bez jednoczesnego orzekania grzywny, nie zalicza się na jej poczet okresu rzeczywistego pozbawienia wolności. Gdy jednak nastąpi wykonanie kary warunkowo zawieszona, wówczas sąd dokona stosownego zaliczenia (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 22 lipca 2010 roku, II AKa 212/10, KZS 2011, nr 1, poz. 75).

Należy zaznaczyć, iż art.63 k.k. odnosi się tylko do kar podlegających wykonaniu. Nie ulega wątpliwości, że w przypadku warunkowego zawieszenia wykonania kary wymierzona kara pozbawienia wolności nie jest wykonywana.

Zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania z mocy prawa na poczet wymierzonej kary pozbawienia wolności następuje jedynie wówczas, gdy kara ta podlega wykonaniu. Ponieważ w przypadku orzeczenia grzywny, obok warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności, faktycznemu wykonaniu podlega kara grzywny, a nie kara pozbawienia wolności, przeto okres tymczasowego aresztowania zalicza się na poczet grzywny. Przepisy zawierają nakaz zaliczenia okresu tymczasowego aresztowania na poczet każdej z kar zasadniczych. Tak więc zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania na poczet jednej z wymienionych kar stanowi ustawowe dobrodziejstwo dla skazanego. Jest rzeczą oczywistą, że wartość tego dobrodziejstwa równałaby się zeru w przypadku, gdyby okres tymczasowego aresztowania zaliczono na poczet niewykonywanej kary pozbawienia wolności zamiast na poczet kary grzywny, podlegającej efektywnemu wykonaniu. W takim przypadku zaliczenie tymczasowego aresztowania na poczet niepodlegającej wykonaniu kary pozbawienia wolności straciłoby swój sens, gdyż nie stanowiłoby żadnego dobrodziejstwa dla skazanego. Zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania na poczet kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a nie na poczet orzeczonej grzywny jest nie tylko rozwiązaniem *contra rationem legis*, lecz stanowi równocześnie dodatkowe podwyższenie wymierzonej skazanemu kary, albowiem dolegliwości w postaci pozbawienia oskarżonego wolności w związku z zastosowaniem względem niego tymczasowego aresztowania wychodziłyby poza ramy dolegliwości wynikającej z wymierzonej wyrokiem kary (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 1970 r., RNw 33/70, PiP 1971, nr 1, s. 180 z glosą K. Buchały).

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego nie może być mowy o odbyciu kary w rozumieniu art.64§1 k.k., jeżeli okres tymczasowego aresztowania zaliczony został wprawdzie na poczet kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, lecz wykonania tej kary - do chwili popełnienia kolejnego umyślnego przestępstwa podobnego - prawomocnie nie zarządzono, jak i wtedy, gdy tymczasowe aresztowanie zaliczone zostało na poczet innej kary niż kara pozbawienia wolności, według zasad określonych w art.63§1 k.k.(vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 roku, IV KK 382/09, LEX nr 553723).

Niewątpliwym w niniejszej sprawie jest fakt zastosowania wobec J. L. (1) tymczasowego aresztowania, a w konsekwencji rzeczywiste pozbawienie go wolności w okresie od dnia 27 maja 2009 roku do 26 lipca 2011 roku. Bezsporne jest również to, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 grudnia 2013 roku, sygn. akt XVI K 76/11, J. L. (1) został uznany za winnego przestępstwa z art.263§2 k.k. i skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat tytułem próby oraz karę grzywny w wymiarze 120 stawek dziennych po 50 zł każda stawka. Ponadto, wyrokiem tym J. L. (1) został uniewinniony od pozostałych zarzutów.

W punkcie 13 w/w wyroku Sąd zaliczył na poczet orzeczonej w stosunku do J. L. (1) kary 2 lat pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 maja 2011 roku, przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi kary pozbawienia wolności i uznając tę karę za wykonaną w całości oraz na poczet orzeczonej w stosunku do J. L. (1) kary grzywny wymiarze 120 stawek dziennych po 50 zł każda stawka zaliczył okres tymczasowego aresztowania od dnia 28 maja 2011 roku do dnia 26 lipca 2011 roku, uznając karę grzywny za wykonaną w całości.

Mając to na uwadze pozostaje rozważyć, czy w świetle zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego J. L. (1) skutek tymczasowego aresztowania do sprawy o sygnaturze XVI K 76/11, niezaliczonego na poczet orzeczonej kary grzywny, doznał szkody materialnej.

Rozważając problematykę odpowiedzialności Skarbu Państwa z tego tytułu, trzeba zwrócić uwagę na to, że wchodzi ona w grę tylko wówczas, gdy osoba pozbawiona wolności w tym trybie rzeczywiście poniosła szkodę, która nie została jej zrekompensowana. W polskim systemie prawa cywilnego brak jest normatywnej definicji szkody. „Szkoda” jest pojęciem o charakterze doktrynalnym. Artykuł 361§2 k.c. wskazuje jedynie na zakres szkody podlegającej naprawieniu, nie będąc źródłem jurydycznej definicji samego pojęcia „szkoda” (por. wyrok SN z dnia 25 stycznia 2007 r., V CSK 423/06, LEX nr 277311). Można przyjąć, że szkodą jest uszczerbek majątkowy, czyli zmniejszenie się majątku wskutek określonego zdarzenia, z pominięciem tych, które zależą od woli doznającego uszczerbku (por. np. F. Błahuta (w:) Kodeks..., s. 871). Szkodę definiuje się również jako wszelkie uszczerbki w dobrach lub interesach prawnie chronionych, których poszkodowany doznał wbrew swej woli (zob. Z. Radwański, Zobowiązania..., s. 83). Pomijając

element woli poszkodowanego, definiuje się szkodę również jako każdy uszczerbek w dobrach prawnie chronionych, z którym ustawa wiąże powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej (Z. Banaszczyk (w:) Kodeks..., s. 723 i wskazywani tam autorzy). Najistotniejszy podział szkody wynika z brzmienia art.361§ 2 k.c. Z przepisu tego wynika, że szkoda polega albo na stracie, którą poniósł poszkodowany (damnum emergens), albo pozbawieniu poszkodowanego korzyści, które mógłby uzyskać, gdyby mu szkody nie wyrządzono (lucrum cessans). Strata (damnum emergens) to każde pogorszenie się sytuacji majątkowej (zmniejszenie aktywów lub zwiększenie pasywów) poszkodowanego, w wyniku czego poszkodowany staje się uboższy, niż był przed doznaniem szkody (A. Rembieliński (w:) Kodeks..., s. 276). Inaczej rzecz ujmując, stratą jest pomniejszenie majątku poszkodowanego, polegające na zmniejszeniu, uszczupleniu aktywów poprzez zniszczenie, utratę lub uszkodzenie określonych składników majątkowych albo obniżenie ich wartości. Stratą będzie również zwiększenie, przybycie pasywów poprzez np. powstanie nowych zobowiązań albo ich zwiększenie. Z kolei szkoda związana z utraconymi korzyściami (lucrum cessans) polega na tym, że majątek poszkodowanego nie wzrósł tak, jakby się stało, gdyby nie nastąpiło zdarzenie, z którym połączona jest czyjaś odpowiedzialność.

Jednakże szkoda przede wszystkim musi pozostać w związku przyczynowym z niezasadnie wykonanym tymczasowym aresztowaniem.

Wnioskodawca J. L. (1) za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie domagał się tytułem odszkodowania kwoty 12.200 zł, jaką poniósł na skutek uiszczenia wynagrodzenia obrońcy w sprawie XVI K 76/11, w której stosowano przedmiotowy środek zapobiegawczy. Sąd analizując zgromadzany w sprawie materiał dowodowy stwierdził, iż brak jest jakiegokolwiek związku przyczynowego pomiędzy szkodą w postaci uiszczenia wynagrodzenia za ustanowienie obrońcy a zastosowaniem tymczasowego aresztowania, bowiem z treści faktury VAT nr (...) z dnia 27 sierpnia 2009 roku na kwotę 12.200 zł (brutto), a także z zeznań wnioskodawcy J. L. (1) i świadka M. L. wynika, że kwota ta została zapłacona za prowadzenie sprawy XVI K 76/11, a nie jedynie obrony w kwestii wypadkowej jaką było zastosowanie tymczasowego aresztowania. W związku z tym, koszt ustanowienia obrońcy powinien zostać uwzględniony w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie XVI K 76/11.

Z uwagi na powyższe wniosek o roszczenie z tytułu odszkodowania za poniesioną szkodę Sąd oddalił.

Rozważając z kolei problematykę odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu zadośćuczynienia należy zwrócić uwagę na to, że wchodzi ona w grę tylko wówczas, gdy osoba pozbawiona wolności w tym trybie doznała krzywdy, która nie została jej zrekompensowana.

Wnioskodawca za niezasadne wykonanie tymczasowego aresztowania w okresie od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 maja 2011 roku domagał się ostatecznie tytułem zadośćuczynienia kwoty 2.400.000 zł.

Rozważając o słuszności i zasadności roszczenia o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę podnieść należy, iż niewątpliwie w rezultacie tymczasowego aresztowania J. L. (1) doznał szkody niemajątkowej (krzywdy), co czyni zgłoszone przez niego roszczenie o zadośćuczynienie usprawiedliwionym co do zasady. W orzecznictwie przyjmuje się, że suma zadośćuczynienia pieniężnego, mająca rekompensować krzywdę doznaną przez tymczasowo aresztowanego winna być „odpowiednia”. Pojęcie to ma wprawdzie charakter niedookreślony, tym niemniej w orzecznictwie wskazuje się pewne kryteria, którymi należy kierować się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia, a mianowicie to, że musi ono mieć charakter kompensacyjny, a więc winno przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, nie będącą jednakże wartością nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy. Określając wysokość zadośćuczynienia należy wziąć pod uwagę nie tylko czas trwania odosobnienia, ale także stopień dolegliwości, z jaką wiązało się stosowanie tego środka, a więc przykrości i przeżycia natury moralnej z tego wynikające, konieczność poddania się rygorom związanym z pobytem w warunkach izolacji, negatywną ocenę środowiska, utratę dobrego imienia. Zarazem należy kwotę zadośćuczynienia oznaczać z umiarem, stosownie do realiów społecznych, jak zamożność mieszkańców, wartość pieniądza itp., by nie pozostało poczucie krzywdy tymczasowo aresztowanego, ale i by orzeczenie nie było sposobem uzyskania nadmiernych korzyści finansowych.

W realiach niniejszej sprawy, w stosunku do J. L. (1) niezasadne wykonywanie tymczasowego aresztowania trwało przez 24 miesiące. Niewątpliwie pozbawienie wolności wskutek tymczasowego aresztowania w żaden sposób nie zostało mu zrekomensowane, konieczność pobytu w warunkach izolacji, będąc narażonym na ataki ze strony współosadzonych, w oderwaniu od życia rodzinnego, nagle pogorszenie warunków bytowych, zwłaszcza w kontekście licznych schorzeń wnioskodawcy, stanowiły dla J. L. (1) niekorzystne przeżycie, które wywarło negatywny wpływ na jego zdrowie fizyczne i psychiczne. Wnioskodawca został osadzony areszcie śledczym z objawową chorobą zwyrodnieniową kręgosłupa oraz zespołem bólowym i ograniczoną sprawnością ruchową stawu barkowo - ramiennego prawego w przebiegu uszkodzenia stożka rotatorów nasady bliższej kości ramiennej prawej. J. L. (1) w trakcie tymczasowego aresztowania cierpiał z powodu dolegliwości bólowych powodowanych wymienionymi stanami chorobowymi, co wielokrotnie zgłaszał się do Ambulatorium Izby Chorych. Nadto u J. L. (1) przed osadzeniem w areszcie śledczym rozpoczął się proces kancerogenezy raka płaskonabłonkowego podniebienia twardego i miękkiego, który po uchyleniu środka zapobiegawczego ujawnił się w styczniu 2014 roku. W trakcie trwania izolacji penitencjarnej wystąpiły czynniki przyspieszające rozwój choroby nowotworowej u wnioskodawcy o kilkanaście miesięcy. Ponadto po uchyleniu tymczasowego aresztowania J. L. (1) kontynuował leczenie psychiatryczne, cierpiąc na złe samopoczucie, przygnębienie, brak energii, stany depresyjne i trudności adaptacyjne. W trakcie kolejnych wizyt u lekarza psychiatry J. L. (1) wskazywał na obniżony nastrój, koszmary senne, zły sen, nieufność, podejrzliwości, niechęci do wypowiedzi, poczucie bycia obserwowanym przez służby specjalne. Z uwagi na utrzymujące się wypowiedzi prześladowcze oraz ksbne w stosunku do wnioskodawcy postawiono diagnozę podejrzenia organicznych zaburzeń urojeniowych. W związku z czym należy uznać, iż zastosowanie wobec J. L. (1) tymczasowego aresztowania w okresie od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 maja 2011 roku miało wpływ na pogorszenie jego zdrowia psychicznego i doprowadziło do nasilenia wcześniej występujących zaburzeń depresyjnych.

Pogorszenie stanu zdrowia wnioskodawcy, sprowadzające się do trwałego uszczerbku na zdrowiu, na skutek zastosowania tymczasowego aresztowania w przedmiotowym okresie, stwierdzili powołani do sprawy biegli sądowi: z dziedziny chirurgii ogólnej i onkologicznej - dr n. med. J. D. oraz z dziedziny psychiatrii - E. P. i z dziedziny psychologii - H. N..

Niewątpliwie zastosowanie izolacyjnego środka zapobiegawczego było traumatycznym przeżyciem zarówno dla wnioskodawcy jak i jego najbliższych, powodując utratę dobrego imienia oraz ostracyzm społeczny, zwłaszcza, iż informacje o tym fakcie ukazały się w artykułach prasowych.

Z drugiej jednak strony, tymczasowe aresztowanie J. L. (1) przebiegało zgodnie z przyjętymi procedurami, objęty był on opieką medyczną, korzystał z pomocy licznych lekarzy specjalistów, miał wykonywane niezbędne badania oraz zabiegi, odbywał regularne widzenia, poza około 3-miesięczną przerwą w 2010 roku, z członkami rodziny oraz obrońcą.

Uwzględniając wszystkie powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy uznał, iż zasądzona z tego tytułu kwota 400.000 zł wraz ustawowymi odsetkami do dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty jest sumą adekwatną do doznanej przez wnioskodawcę krzywdy, w pełni rekompensującą jego negatywne przeżycia.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił w pozostałym zakresie wnioski J. L. (1) o odszkodowanie i zadośćuczynienie za zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie w okresie od dnia 27 maja 2009 roku do dnia 27 maja 2011 roku w sprawie Sądu Okręgowego w Poznaniu, sygn. akt XVI K 76/11.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie przepisu powołanego w punkcie 2 i 3 wyroku. Sąd, na podstawie §14 ust.6 oraz §16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy J. L. (1) kwotę 192 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego, zaś na podstawie art. 554 § 4 k.p.k. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

SSO Tomasz Borowczak SSO Paweł Spaleniak SSO Mariola Skiers

ZARZĄDZENIE

1. proszę odnotować
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy oraz prokuratorowi.
3. akta przedłożyć z apelacją lub za 14 dni.

Poznań, dnia 23 maja 2016 roku

SSO Tomasz Borowczak